

Forslag til indsatsplan for det regionale jordforureningsområde i 2025

Bornholms Regionskommune
Miljø
November 2024

Indhold

Resumé af forslag til indsatsplan for jordforurening 2025.....3

Regionskommunens strategi på det regionale jordforureningsområde	4
Prioritering	4
<i>Indsats mod klorerede opløsningsmidler</i>	4
<i>Opfølgning på gamle sager</i>	4
<i>PFAS og kompetenceudvikling</i>	5
V1 – kortlægning	5
Forureningsundersøgelser, afværger og V2-kortlægning	5
Nuværende status på jordforureningsområdet	5
Økonomi og årsværk.....	6
Bilag 1 Oversigt over lokaliteter med offentlig indsats.....	8
Bilag 2 Oversigt over regionale opgaver indenfor jordforurening (årsværk).....	9

Resumé af forslag til indsatsplan for jordforurening 2025

Tidligere tiders industri og manglende kendskab til de kemiske stoffers skadelige indvirkning på miljøet og menneskers sundhed har ført til udbredt forurening. Det er regionskommunens opgave at kortlægge, hvor på Bornholm der er konstateret forurening, og hvor der kan forventes at være forurening. På den måde kan vi bedst muligt sikre, at forureningen ikke spreder sig, og at mennesker og miljø beskyttes mod skadelige påvirkninger. Da der er flere kendte jordforureninger, end der er ressourcer til at undersøge og oprense, er det nødvendigt at prioritere indsatsen.

Indsatsplan 2025

I oktober 2024 etablerede regionskommunen seks nye monitoreringsboringer på tidligere fyld- og lossepladser samt fire ved renseriet Textilia for at øge vores viden om grundvandsforholdene og styrke beskyttelsen af grundvandet. I 2025 vil analyser fra disse boringer, sammen med øvrig relevant information, blive anvendt til at vurdere risikoen for grundvandsforurening og igangsætte nødvendige afværgeforanstaltninger, hvis der konstateres trusler. Indsatsen mod klorerede opløsningsmidler forstærkes med et aktivt kulfilteranlæg ved Textilia for at beskytte vandressourcerne. Samtidig undersøges mulighederne for genbrug af det rensede vand i Textilias produktionen. Regionskommunen overfører fortsat gamle sager til det nye Jordforureningens Arealregister (JAR), hvilket vil forbedre overblikket og lette prioriteringen af fremtidige indsatser.

Budget 2025

Budgettet til kortlægning samt indledende og videregående undersøgelser, inklusive løn og personaleomkostninger, udgør ca. 1.415.000 mio. kr. Der er afsat 428.374 kr. fra engangsbevillingerne til særlige indsatser, herunder PFAS og overfladevand. Desuden er der budgetteret 2.232.231 kr. til igangværende afværgeindsatser og drift af disse. Det samlede budget for 2025 er derfor 4.075.871 kr. Yderligere forklaring og en skematisk oversigt kan findes under afsnittet økonomi og årsværk.

Regionskommunens strategi på det regionale jordforureningsområde

Ved kommunalreformen i 2007 fik Bornholms Regionskommune ansvaret for at gennemføre undersøgelser, kortlægning (offentlig registrering af jordforurening) og afværgeforanstaltninger i forbindelse med gamle jordforureninger. I resten af Danmark er det regionerne, der varetager disse opgaver. Sagerne drejer sig normalt om gamle forureninger, hvor juridiske forhold forhindrer, at der kan gives påbud til forurenerne om at undersøge og oprense grundene. Mange af disse sager omfatter forureninger, der fandt sted før 2001.

Prioriteringen af indsatsen sker efter følgende strategiske pejlemærker:

- Forureneren betaler
- Indsats hvor behovet er størst
- Mest muligt miljø for færrest ressourcer

Når der konstateres en jordforurening, vil Bornholms Regionskommune først forsøge at identificere en forurener, som juridisk har ansvaret for forureningen. Hvis dette ikke er muligt, overtager regionskommunen ansvaret, og sagen falder under det regionale jordforureningsområde. Regionskommunen har pligt til at iværksætte en offentlig indsats, hvis forureningen truer udvalgte indsatsområder, som er defineret i jordforureningsloven. Da der er flere forureninger, end der er ressourcer til at gennemføre en offentlig indsats, skal indsatsen prioriteres i en årlig indsatsplan.

OFFENTLIG INDSATSOMRÅDER

Jordforureninger som truer

- Grundvand
- Overfladevand
- Natur
- Følsom anvendelse (bolig, børneinstitutioner og offentlig legeplads)

Prioritering

I 2024 prioriterede regionskommunen grundvandsindsatsen ved at etablere seks nye monitoreringsboringer på tidligere fyld- og lossepladser rundt om på Bornholm samt fire boringer ved renseriet Textilia. I 2025 vil vi benytte disse boringer til at gennemføre nye undersøgelser af grundvandet og vurdere behovet for tiltag til beskyttelse af grundvandsressourcen. Hvis undersøgelserne afslører trusler mod grundvandet, vil vi vurdere nødvendige tiltag og iværksætte afværgeforanstaltninger.

Indsats mod klorerede opløsningsmidler

Vi fortsætter også indsatsen mod klorerede opløsningsmidler, især ved renseriet Textilia (tidligere Viktor Vask). Her planlægger vi at etablere et aktivt kulfilteranlæg for at rense grundvandet for kendte klorerede opløsningsmidler. Samtidig undersøger vi mulighederne for at genbruge det rensede vand i Textilias produktion, hvilket kan bidrage til en mere bæredygtig ressourceanvendelse.

Opfølgning på gamle sager

Et andet centralt fokus i 2025 bliver opfølgningen på ældre sager, herunder overførsel af 461 sager fra det gamle indberetningssystem til Jordforureningens Arealregister (JAR). Vi foretager grundige vurderinger af disse sager og opdaterer eksisterende V2-kortlægninger, der allerede er overført til JAR. Når overførslen og vurderingerne er gennemført, vil regionskommunen have et bedre overblik over opgaverne og kunne prioritere indsatsen mere effektivt.

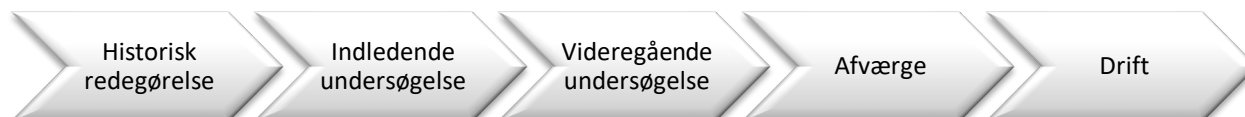
Desuden opretholder vi et særligt fokus på PFAS og arbejder på at øge vores viden om stoffernes udbredelse på Bornholm samt vurdere nødvendige foranstaltninger. Endelig driver og vedligeholder vi flere afværagesystemer for at sikre deres optimale funktion. Vi udvikler løbende vores kompetencer for at være opdateret på ny viden og bedst muligt håndtere miljømæssige udfordringer.

V1 – kortlægning

Regionskommunen kortlægger grunde på vidensniveau 1, når der er mistanke om forurenede jord. Der er begrænsede ressourcer til denne opgave, og derfor prioriterer regionskommunen at lave historiske redegørelser, hvor der er i nær fremtid kan være risiko for miljø og menneskers sundhed. Dette kan for eksempel være ved et forventet boligbyggeri i tidligere eller nuværende industriområder. V1 - kortlægningen forpligter grundejer til at søge kommunen om tilladelse inden et bygge- og anlægsarbejde, der kan indebære risiko for miljø og menneskers sundhed.

Forureningsundersøgelser, afværger og V2-kortlægning

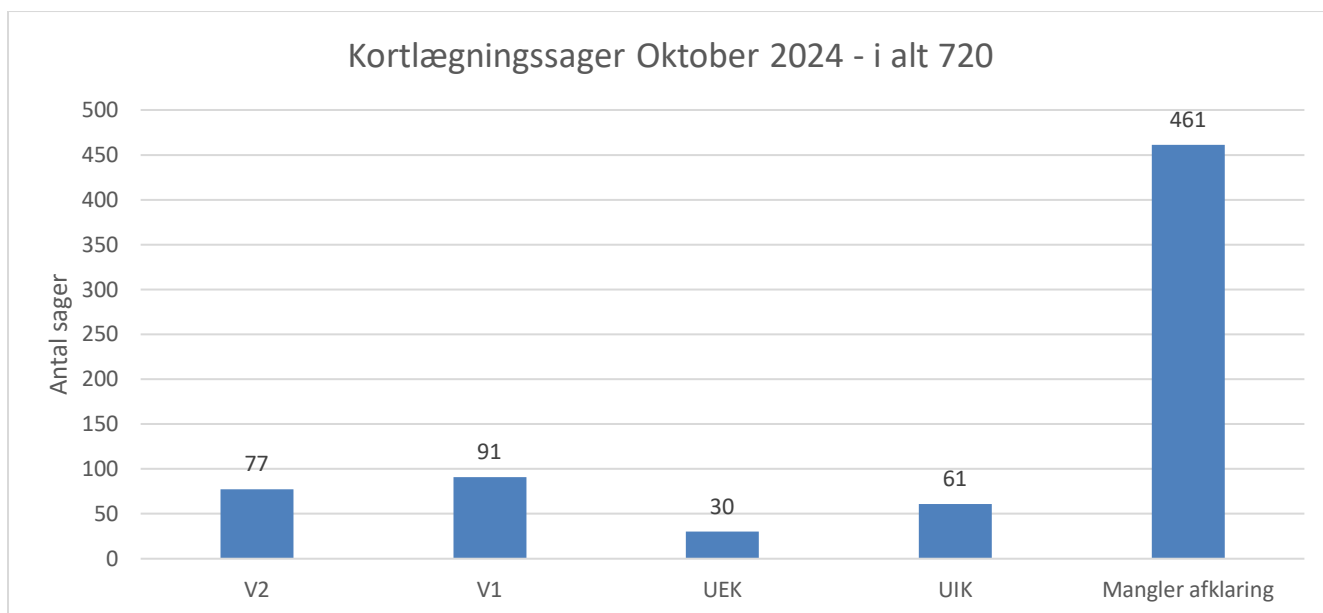
Hvis regionskommunen, enten ved borgerhenvendelse eller en indledende undersøgelse af en V1 kortlagt grund konstaterer, at en grund er forurenede, skal den kortlægges på vidensniveau 2 (V2). Falder den under de offentlige indsatsområder skal regionskommunen lave afværge for at beskytte mennesker og miljø. Oprensning og anden afværgeforanstaltning på denne type grunde indgår også i den årlige prioritering. Når kortlagte grunde falder ind under et eller flere offentlige indsatsområder, bliver de optaget på listen over lokaliteter, som regionskommunen skal undersøge og muligvis afværge. Processen er skitseret i Figur 1. De færreste lokaliteter gennemgår alle processens faser. Efter indsatsen kortlægges lokaliteten enten som forurenede, delvist forurenede eller fjernes fuldstændigt fra kortlægningen, enten fordi den er blevet erklæret ikke forurenede, eller fordi der ikke længere er mistanke om forurening.

Figur 1 - Skitsering af de forskellige faser i arbejdet med at sikre mennesker og miljø bedst muligt mod jordforurening. En lokalitet kan V1-kortlægges på baggrund af en historisk redegørelse. Efter en indledende eller videregående undersøgelse bliver en grund med funden jordforurening kortlagt på V2 og oprensning og/eller et afværger anlæg tages i brug

Nuværende status på jordforureningsområdet

På nuværende tidspunkt har regionskommunen 259 sager registreret i JAR. Af de 259 er 77 lokaliteter kortlagt på V2, 91 lokaliteter er kortlagt på V1, 30 lokaliteter har status som udgået efter kortlægning (UEK) og 61 lokaliteter er udgået inden kortlægning (UIK). Derudover mangler der at blive overført de sidste 461 sager fra GeoEnviron.

Figur 2 - Status på kortlægningsager i november 2024. En grund udgår af kortlægningen, hvis den er rensat op eller den viser sig alligevel ikke at være forurenet eller under mistanke for forurening. Der er i november 2025, 720 sager, hvoraf 461 af dem mangler afklaring. UEK: Udgået efter kortlægning; UIK: udgået inden kortlægning

Økonomi og årsværk

Det regionale jordforureningsbudget for 2025 forventes at udgøre ca. 4,075 mio. kr. fordelt på følgende poster:

- Kortlægning og undersøgelser: Ca. 1,415 mio. kr. er afsat til generelle udgifter, herunder kortlægning, undersøgelser, løn, personaleomkostninger samt administrative udgifter.
- Særlige indsatser:
 - PFAS-indsatsen: Der er afsat i alt ca. 252.374 kr. til PFAS-indsats. Heraf er 167.195 kr. nye midler, som tilføres specifikt til 2025-budgettet, mens 85.179 kr. er midler der forventes overført fra 2024.
 - Overfladevand: Der er afsat 176.000 kr. til indsatsen for overfladevand, udelukkende bestående af forventede overførte midler fra 2024. Der tilføres ingen nye midler til denne indsats i 2025.
- Afværgeforanstaltninger og drift: 2,232 mio. kr. er reserveret til eksisterende afværgeforanstaltninger og løbende drift, som skal sikre en effektiv håndtering af forurening.

Budget 2025	
Generelle udgifter herunder løn og øvrige personale og administrative udgifter, undersøgelser/prøver mv.	1.415.267
Særlig PFAS-indsats	252.374
Særlig indsats vedr. overfladevand	176.000
I alt	1.843.641
Afværgeforanstaltninger	
Løbende drift	295.377
Afværge	1.936.854
Afværgeforanstaltninger i alt	2.232.231
Jordforurening i alt	<u>4.075.871</u>

Tabel 1 – Oversigt over budgettet for 2025

Det regionale jordforureningsområde på Bornholm har omtrent to årsværk til sagsbehandling samt interne støttefunktioner som for eksempel IT og ledelse. **Fig. 3** viser hvilke typer opgaver årsværkene forventes at fordele sig på.

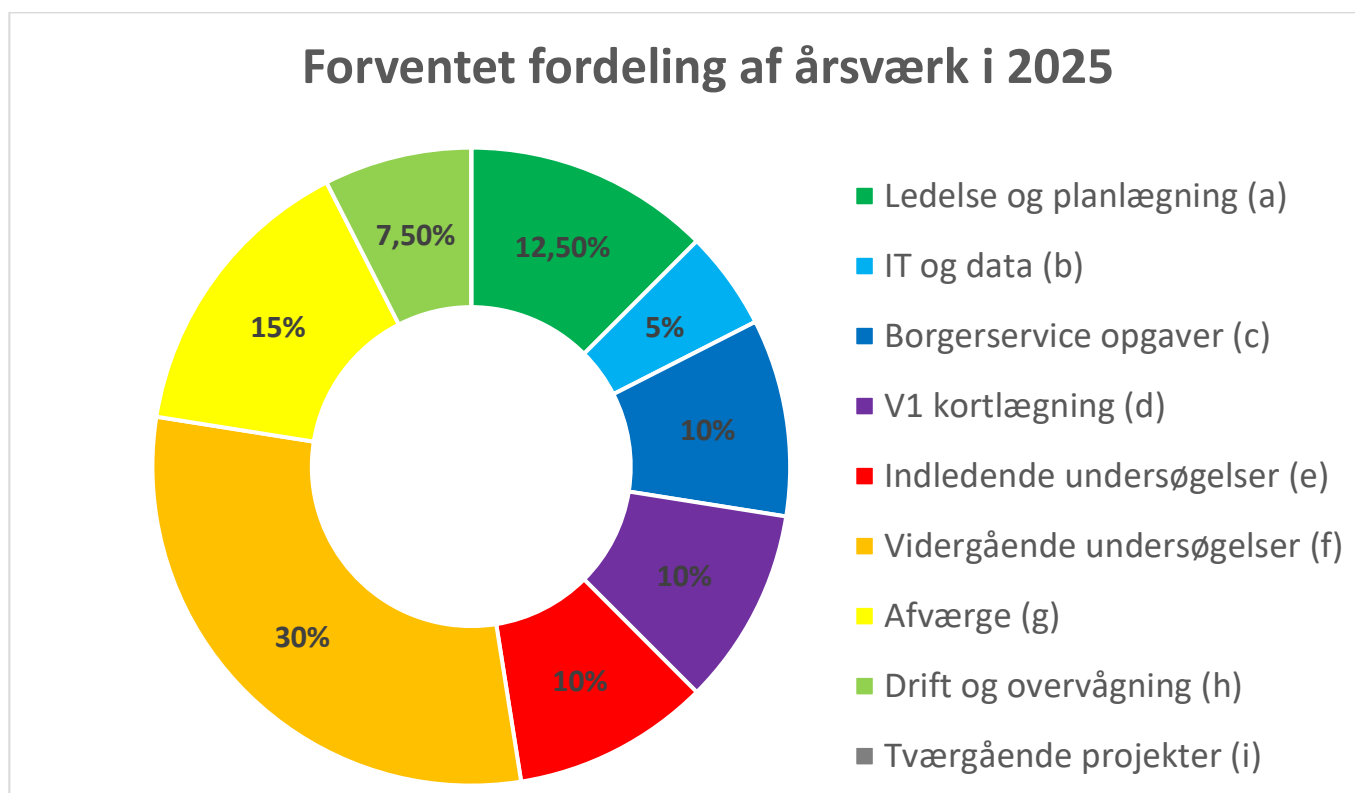

Fig. 3 - Forventet fordeling af årsværk i 2025. Der er ikke afsat timer til tværgående projekter (i) i 2025. I Bilag 2 ses en oversigt over, hvad overskrifterne mere konkret dækker over.

Bilag 1 Oversigt over lokaliteter med offentlig indsats

Tabellen viser en oversigt over de lokaliteter, hvor der er truffet afgørelse om offentlig indsats, det vil sige hvor regionskommunen har pligt til at gøre en indsats. Som hovedregel gælder det at hvis status på lokaliteten er V1, så foretages en indledende undersøgelse, men hvis status er V2, så foretages en videregående undersøgelse og eventuel afværge. Den sidste gruppe er ofte større og mere komplicerede sager, som kan strække sig over flere år, og derfor kan der være videreført opgaver fra året før. Rækkefølgen i tabellen ligger ikke fast, fordi der kan komme nye oplysninger, som ændrer på prioriteringerne og fordi der jævnligt kommer nye lokaliteter til.

Prioritering af den offentlige indsats

Forventet indsats i 2025

Lok.nr.	Navn	Adresse	Status	gv	aa	gv+aa	ov
400-10365	Textilia (Viktor Vask)	Sandemandsvej 5, Rønne	V1	x			
400-90038	Fyldplads, Bukkevejen	Bukkevejen 12, Aakirkeby	V2			x	
400-90045	Fyldplads, Røvej	Røvej 13, Olsker	V2			x	
400-90035	Losseplads ved Klemensker Forbrænding	Fejlerevej 2	V2	x			
400-90031	Fyldplads v. Snogebæk	Sdr. Landevej, Nexø	V2	x			x
400-90015	Fyldplads, Munkhøj	Søndre Landevej 160/Bodernevej, Aakirkeby	V2		x		
400-00069	Tidl. Brandstation	Dampmøllegade 7 og 9	V1		x		

gv: grundvand; aa: arealanvendelse; gv+aa: grundvand og arealanvendelse; ov: overfladevand

Bilag 2 Oversigt over regionale opgaver indenfor jordforurening (årsværk)

Ledelse og planlægning (a)

Chefer
Sekretær
Jurist (egen)
Arbejdsprogram, herunder løbende prioritering af indsatsen (udvælgelse af lokaliteter)
Drift af administrative systemer (løn, ferie, tidsregistrering og økonomi)

IT og data (b)

Indkøb af hardware/ server/"maskiner" og software (Licenser) GIS, GeoEnviron, JAR
Digitalisering (fx e-arkivet)
Vedligeholdelse af IT
Kortforsyningen/luft-foto
Elektroniske indberetninger (MST, KMS, DK jord)
Tværgående IT-projekter (DMP)
Drift og udvikling af fagsystemer (herunder datavask)
Support af IT systemer
Udvikling af administrative systemer

Borgerserviceopgaver (c)

Kommunikation incl. hjemmeside
Indberetninger til MST
Depotredøgørelse
Forespørgsler
Aktindsigtssager
§8a-sager
Frivillige undersøgelser og oprensninger
Påbudssager inkl. villatanksager
OM-sager (Oliefondens Miljøpulje)
Eksternt samarbejde med f.eks. kommuner og miljøcentre om indsatsplaner for grundvand

V1 kortlægning (d)

Historik / historiske redegørelser
V1 – kortlægning

Indledende undersøgelser (e)

V2 undersøgelser
V2 undersøgelser efter anmodning (bolig)
V2 – kortlægning
Nuancering
Boligerklæringer
Revurdering af kortlægnings-grundlag

Videregående undersøgelser (f)

Videregående undersøgelser
(Målet for disse undersøgelser: Skal kunne danne grundlag for risikovurdering samt udgøre grundlag for vurdering af omfang af evt. afværgelse).
VTO undersøgelser

Afværgelse (g)

Projektering og etablering af oprensning/afværgelse
Skitseprojektering
Detailprojektering
Udbud
Etablering

Drift og overvågning (h)

Drift og service af anlæg
Overvågning
Prøveudtagning
Statusnotater, herunder vurdering af stopkriterier
Tinglysning og udbetaling af erstatninger for f.eks. boringer

Tværgående projekter, herunder udviklingsprojekter (excl. IT) (i)

EU-projekter
Teknologiprojekter
Udvikling af arbejdsmetoder m.m.
Tværgående udbud f.eks. analyser
Intern samarbejder f.eks. RUP